

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Zuzany Ďurišovej a členov JUDr. Aleny Priecelovej a JUDr. Štefana Šatku, v právnej veci žalobcu: **F., D.**, Bratislava, IČO: X., zastúpeného spoločnosťou **A., s. r. o.**, Bratislava, IČO: X., proti žalovanému **N., a. s.**, M., N., zastúpenému Advokátskou kanceláriou **K., s. r. o.**, P., Bratislava, IČO: X., **o zaplatenie 10 703 804,78 Eur (322 462 823 Sk) s príslušenstvom**, na odvolania žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 18. júna 2008 č. k. 20Cb/3/2004-158 a uznesenia zo 4. augusta 2008 č.k. 20Cb/3/2004-184 a zo 6. októbra 2008 č.k. 20Cb/3/2004-245, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 18. júna 2008 č. k. 20Cb/3/2004-158 **p o t v r d z u j e.**

Uznesenie zo 6. októbra 2008 č. k. 20Cb/3/2004-245 **m e n í** tak, že priznáva žalovanému oslobodenie od súdneho poplatku za odvolanie vo výške jednej polovice.

Uznesenie zo 4. augusta 2008 č. k. 20cb/3/2004-184 **z r u š u j e.**

O d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 322 462 823 Sk (10 703 804,78 Eur) spolu s úrokom z omeškania vo výške 7,75 % ročne zo sumy 232 300 000 Sk od 05. 04. 2004 do zaplataenia vo výške 20% ročne zo sumy 232 300 000 Sk od 05. 04. 2004 do zaplataenia a nahradiť mu trovy konania vo výške 2 952 964,20 Sk.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca sa žalobou podanou 15. januára 2004 domáhal zaplataenia 65 300 000 Sk s príslušenstvom z dôvodu neuhradenej druhej splátky kúpnej ceny za predané akcie spoločnosti Solivary a. s. Prešov v zmysle zmluvy o kúpe akcií č. 2145/2002 z 03. 05. 2002. Dňa 23. 04. 2004 požiadal o zmenu petitu tak, aby bol žalovaný zaviazaný zaplatiť mu 322 462 823 Sk s príslušenstvom z titulu doplatku celej kúpnej ceny. Súd uznesením z 20. 11. 2007 zmenu žaloby pripustil. Na návrh žalovaného súd prerušil konanie až do právoplatného skončenia konania vedeného na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 1Cb/24/2004, v ktorom sa riešila otázka platnosti odstúpenia od zmluvy o kúpe predmetných akcií. Po právoplatnom skončení veci zamietnutím žalovaným podanej žaloby súd pokračoval v konaní a dňa 12. 02. 2008 vydal platobný rozkaz, ktorým uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 322 462 823 Sk s príslušenstvom a nahradiť mu trovy konania.

Žalovaný podal proti nemu odpor s odôvodnením, že uplatnený nárok považuje za nedôvodný, pretože od zmluvy o kúpe akcií odstúpil listom z 01. 12. 2003 a žiada, aby sa súd zaoberal touto otázkou ako prejudiciálnou, pretože Krajský súd v Bratislave túto otázku neriešil meritórne a súd nie je v tomto konaní viazaný odôvodnením jeho rozhodnutia.

Na základe vykonaného dokazovania súd zistil, že otázkou platnosti odstúpenia od zmluvy listom žalovaného z 01. 12. 2003 sa ako otázkou prejudiciálnou zaoberal Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1Cb/24/2004, v ktorom sa žalovaný domáhal proti žalobcovi vrátenia zaplatenej časti kúpnej ceny a súd jeho žalobu zamietol s odôvodnením, že žalovaný nemal právo odstúpiť od zmluvy, lebo fond neporušil žiadnu zmluvnú povinnosť. Najvyšší súd SR ako súd odvolací tento rozsudok potvrdil ako vecne správny, keď sa stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa o neplatnosti odstúpenia od zmluvy. S prihliadnutím na uvedené mal súd za to, že nie je dôvod opätovne sa zaoberať

otázkou platnosti odstúpenia žalovaného od zmluvy o kúpe akcií a vychádzal z vyriešenia tejto otázky v konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 1Cb/24/2004, keď práve toto prebiehajúce konanie bolo dôvodom na prerušenie konania, o ktoré požiadal žalovaný. Ak teda otázka platnosti odstúpenia bola prejudiciálne vyriešená a žalovaný inak pohľadávku žalobcu na doplatenie kúpnej ceny za predané akcie nespochybnil, dospel súd k záveru, že žaloba je dôvodná. Žalovaný sa dostal do omeškania so splácaním dohodnutých splátok, čím sa stal v zmysle čl. IV bod 4 zmluvy o kúpe akcií č 2145/2002 splatným celý dlh, a to márnym uplynutím 1-mesačnej lehoty určenej vo výzve zo dňa 26. 02. 2004, doručenej žalovanému 03. 03. 2004, čiže dňom 04. 04. 2004. Keďže spôsob vyčíslenia a výška žalovanej pohľadávky inak nebola sporná, súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 322 462 823 Sk spolu s uplatneným príslušenstvom. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p. tak, že úspešnému žalobcovi priznal ich náhradu v celkovej výške 2 952 964,20 Sk.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný odvolanie z dôvodu, že súd prvého stupňa pre nesprávne právne posúdenie veci nevykonal ďalšie žalovaným navrhované dôkazy, v dôsledku čoho neúplne zistil skutkový stav veci a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Namietal, že krajský súd považoval predbežnú otázku platnosti odstúpenia od zmluvy za definitívne vyriešenú v inom konaní, čoho priamym právnym dôsledkom bolo judikovanie povinnosti žalovaného doplatiť dohodnutú kúpnu cenu akcií spolu s príslušenstvom. Uvedený právny zaver tunajšieho súdu treba jednoznačne považovať za nesprávne právne posúdenie veci. V zmysle § 135 O. s. p. súd týmto rozhodnutím nebol viazaný, preto mal túto otázku posúdiť sám, čo neurobil. Navyše Krajský súd v Bratislave riešil otázku platnosti odstúpenia od zmluvy v rámci konania o žalobe na plnenie, teda ako prejudiciálnu otázku, a nie meritórnu na základe určovacej žaloby podľa § 80 písm. c/ O. s. p. Okrem toho, Krajský súd v Bratislave sa v odôvodnení svojho rozhodnutia výslovne nevyjadril ku skutočnosti, či považuje odstúpenie od zmluvy za platný alebo neplatný právny úkon a neurobil tak ani súd odvolací. Ďalej namietal, že prvostupňový súd nevykonal navrhnuté dôkazy; potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností preukazujúcich dôvodnosť odstúpenia žalovaného od zmluvy a ani v odôvodnení svojho rozhodnutia neuviedol, ktoré skutočnosti považoval za preukázané, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, čím porušil nielen ustanovenie § 157 ods. 2, ale aj 120 ods. 1 O. s. p. Nesprávne právne

posúdenie veci primárne spočívalo v skutočnosti, že konajúci súd a priori nevykonával žiadne dokazovanie a uspokojil sa s iným rozsudkom iného súdu v inej veci, ktorý nesprávne interpretoval ako konečné vyriešenie prejudiciálnej otázky v tomto konaní, na podklade čoho rozhodol. Podľa právneho názoru žalovaného boli naplnené všetky zákonné predpoklady, aby žalovaný pre závažné a opakované porušenie zmluvných povinností žalobcu (ktoré znova podrobne rozviedol) realizoval odstúpenie od zmluvy. Vzhľadom na uvedené, žalovaný navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok buď zmení tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne, alebo ho zruší a vec vráti súdu prvého stupňa s vyslovením právneho názoru na otázku platnosti odstúpenia od zmluvy a spôsobu a rozsahu dokazovania. V prípade, že odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdí ako vecne správny, navrhuje pripustiť dovolanie, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že podľa jeho názoru Krajský súd v Trenčíne konal v súlade s právnymi predpismi, dostatočne preukázal skutkový stav veci a následne vec správne právne posúdil. K tvrdeniu, že súd prvého stupňa nevykonával ďalšie navrhované dôkazy pre nesprávne právne posúdenie veci konštatuje, že Krajský súd v Trenčíne prijal k otázke odstúpenia od zmluvy právny zaver o viazanosti právnym názorom Krajského súdu v Bratislave potvrdeného Najvyšším súdom Slovenskej republiky, v dôsledku čoho mu neprináležalo v danej veci ďalej vykonávať dokazovanie. Žalobca má za to, že túto predbežnú otázku už nebolo potrebné znova posudzovať, keďže žalovaný nenavrhol akékoľvek nové dôkazy (oproti dôkazom navrhnutým v konaní na Krajskom súde v Bratislave), ktoré by mohli byť relevantné pre posúdenie odstúpenia od zmluvy. Konanie na Krajskom súde v Trenčíne bolo prerušené z dôvodu, že konanie na Krajskom súde v Bratislave č. k. 1Cb/24/2004 „má zásadný význam pre rozhodnuté tunajšieho súdu v predmetnom spore, v ktorom žalobca uplatňuje nárok titulom nezaplatenej kúpnej ceny z predaja akcií“. Toto rozhodnutie potvrdil aj odvolací súd a samotné prerušenie konania bolo iniciované zo strany žalovaného z dôvodu, že pôjde o rozhodnutie, ktoré bude mať pre toto konanie zásadný význam. Preto by v záujme právnej istoty, stability rozhodovania a hospodárnosti konania nebolo účelné, aby sa rovnakou otázkou zaoberali dva sudy. Z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 192/2006 zo dňa 03. 11. 2006, na ktorý poukazuje žalovaný, podľa žalobcu vyplýva, že súd bol oprávnený, nie však povinný, riešiť už vyriešenú predbežnú otázku. Takéto oprávnenie podmieňuje existenciou nových dôkazov a a nutnosťou argumentačne sa vyrovnáť s predchádzajúcim rozhodnutím o neplatnosti

odstúpenia od zmluvy. Žalovaný však žiadne nové argumenty ani skutočnosti, ktorými by vyvrátil závery Krajského súdu v Bratislave, nepredložil. Jediným novým dôvodom je tvrdenie, že žalobca porušil článok II bod 1 Dohody o spoločnom postupe, čo je však celkom irelevantné, keďže dôvodom odstúpenia bolo porušenie článku II bod 4 Dohody, o ktorom súd konštatoval, že porušený nebol. K žalovaným proklamovaným porušeniam Dohody o spoločnom postupe žalobca uviedol, že článok II. bod 4 Dohody ustanovuje, že „prevodca do 30 dní po vydaní súhlasov podľa bodu II./3 vydá spoločnosti Z. R. písomné prehlásenie. Ide o záväzok v prospech tretej osoby v zmysle § 50 Občianskeho zákonníka. Spoločnosť Z. R. uvedené vyhlásenie prijala a vyslovila s ním súhlas, na základe čoho došlo k zániku oprávnenia žalovaného prijať plnenie od žalobcu určené v prospech tejto spoločnosti. K odstúpeniu malo dôjsť dňa 01. 12. 2003, čiže až po splnení uvedenej povinnosti zo strany žalobcu, preto odstúpenie od zmluvy z tohto dôvodu nemôže byť platné. Vzhľadom na uvedené, žalobca navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok v celom rozsahu potvrdil a zaviazal žalovaného na náhradu trov odvolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý vo veci konal ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.), prejednal vec v rozsahu podľa § 212 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p., a dospel k záveru, že odvolaniu nemožno vyhovieť.

Pre posúdenie správnosti odvolaním napadnutého rozhodnutia treba predovšetkým posúdiť otázku, či súd prvého stupňa pochybil, keď prejudiciálnu otázku platnosti, resp. neplatnosti odstúpenia od zmluvy o kúpe akcií neposudzoval sám, ale vychádzal z právoplatného rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave, potvrdeného odvolacím súdom. Ten túto otázku riešil v konaní o žalobe žalovaného, ktorou sa domáhal proti žalobcovi vrátenia zaplatenej časti kúpnej ceny práve z dôvodu, že od zmluvy platne odstúpil listom z 01. 12. 2003 z dôvodu tvrdenej porušenia článku II bod 4 Dohody o spoločnom postupe. Pritom sám žalovaný podaním z 12. 02. 2004 požiadal o prerušenie konania na Krajskom súde v Trenčíne s odôvodnením, že v konaní na Krajskom súde v Bratislave, ktoré začalo skôr, sa má riešiť otázka, ktorá má zásadný právny význam pre rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne, a to, či odstúpenie žalovaného od zmluvy bolo právne účinné. Súd tomuto návrhu vyhovel s odkazom na ustanovenie § 109 ods. 2 písm. c/ O. s. p. s odôvodnením, že otázka, či odstúpením od zmluvy zanikla zmluva o kúpe akcií, z ktorej žalobca vyvodzuje uplatnený

nárok na doplatenie kúpnej ceny, má zásadný význam pre rozhodnutie tunajšieho súdu v predmetnom spore. Na odvolanie žalobcu odvolací súd toto rozhodnutie ako vecne správne potvrdil s tým, že vhodnosť prerušenia konania podľa § 109 ods. 2 písm. c/ O. s. p. nie je podmienená riešením otázky, o ktorej treba rozhodnúť meritórne, ale môže ísť o akúkoľvek závažnú otázku, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu. Preto, ak otázku platnosti alebo neplatnosti odstúpenia od zmluvy rieši iný súd ako prejudiciálnu otázku v skôr začatom konaní, je vhodným opatrením konanie prerušiť a vyčkať na rozhodnutie tohto súdu. Je nesporné, že to, čo k otázke vhodnosti prerušenia konania uviedol odvolací súd, bolo v danej veci splnené. Nemožno pritom súhlasiť s námietkou odvolateľa, že viazanosť týmto rozhodnutím by bola na mieste v prípade, ak otázka platnosti odstúpenia je riešená meritórne, a nielen ako otázka prejudiciálna. Podľa konštantnej judikatúry, za situácie, keď možno podať žalobu na plnenie (čo mohli v tomto prípade urobiť a aj urobili obaja účastníci zmluvy), spravidla neexistuje naliehavý právny záujem na podaní určovacej žaloby podľa § 80 písm. c/ O. s. p. Neobstojí pritom námietka odvolateľa, že súd prvého stupňa, ani odvolací súd vo svojich rozhodnutiach výslovne nekonštatovali, že odstúpenie od zmluvy je neplatné. Odvolací súd výslovne uviedol, že neboli splnené účastníkmi dohodnuté podmienky pre odstúpenie žalobcu od zmluvy o kúpe akcií, a že kupujúcim namietané porušenie článku II bod 4 Dohody o spoločnom postupe nie je opodstatnené. Tým bol vyjadrený jednoznačný záver, že nedošlo k platnému odstúpeniu od zmluvy, čo sa prejavilo aj v meritórnem rozhodnutí o zamietnutí žaloby na vrátenie zaplatenej časti kúpnej ceny. Odvolací súd preto dospel k záveru, že i keď v tomto prípade nešlo o viazanosť súdu rozhodnutím v zmysle § 135 ods. 1 O. s. p., postup súdu prvého stupňa, ktorý vzal za základ svojho rozhodnutia prejudiciálnu otázku platnosti odstúpenia od zmluvy, ako ju vyriešil Krajský súd v Bratislave, neodporuje zákonu, pretože inak by ustanovenie § 109 ods. 2 písm. c/ O. s. p. nemalo zmysel, a keď navyše takéhoto postupu sa domáhal sám žalovaný, a to až do vydania rozhodnutia v jeho neprospech. Je legitímne, že žalovaný sa s týmto rozhodnutím nestotožnil, ale argumentačne nepresvedčil ani generálnu prokuratúru, ktorá neprijala jeho podnet na podanie mimoriadne dovolania. Na podporu postupu súdu prvého stupňa treba uviesť aj skutočnosť, že žalovaný na preukázanie tvrdenej platnosti odstúpenia od zmluvy oproti konaniu na Krajskom súde v Bratislave neuviedol nové skutočnosti, ani nenavrhol nové dôkazy, pokiaľ ide o odstúpenie z dôvodu porušenia článku II bod 4 Dohody, keďže prípadné iné porušenie je z hľadiska posúdenia platnosti odstúpenia listom z 01. 12. 2003 právne

irelevantné. Keďže jediný dôvod, pre ktorý žalovaný považoval žalobou uplatnený nárok na doplatenie kúpnej ceny za nedôvodný, bola námietka, že žalovaný od zmluvy odstúpil, vzhľadom na vyššie uvedené sa odvolací súd stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa o právnej opodstatnenosti žaloby a jeho rozhodnutie ako vecne správne podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil.

Uznesením zo 4. augusta 2008 č. k. 20Cb/3/2004-184 uložil súd prvého stupňa žalovanému povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie vo výške 1 mil. Sk. Proti tomuto uzneseniu podal žalovaný odvolanie spolu s návrhom na priznanie oslobodenia od súdneho poplatku z dôvodu, že v súčasnosti sa nie vlastným zavinením nachádza v ťažkej finančnej situácii, pričom v danom regióne patrí k nosným zamestnávateľom, preto jeho prípadná likvidácia by mala nezvratné ekonomické dôsledky pre celý región. Má za to, že jeho majetkové a finančné pomery, ktoré na výzvu súdu preukáže vyplnením súdneho formuláru, odôvodňujú priznanie oslobodenia a za splnenú považuje aj druhú zákonnú podmienku pre priznanie oslobodenia, a to, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné bránenie práva.

O uplatnenom návrhu rozhodol súd prvého stupňa uznesením zo 6. októbra 2008 č. k. 20Cb/3/2004-245 tak, že žalovanému oslobodenie od súdneho poplatku nepriznal. Rozhodol tak s odôvodnením, že po zvážení všetkých okolností dospel k záveru, že žalovaný nespĺňa podmienky pre jeho oslobodenie podľa § 138 O. s. p. Žalovaná pohľadávka vznikla z podnikateľskej aktivity žalovaného, ktorý je fungujúcou obchodnou spoločnosťou. Ak žalovaný vstupuje do obchodno-právnych vzťahov, musí vždy rátať i s určitým rizikom, ktoré so sebou výkon podnikateľskej činnosti prináša, a ktoré sa môže prejaviť v podobe straty. Dôsledky jeho podnikateľskej činnosti nie je možné prenášať na štát vo forme zbavenia žalovaného povinnosti platiť súdne poplatky. Takýmto postupom by boli neúspešní podnikatelia zvýhodňovaní voči podnikateľom úspešným. Navyše, majetok žalovaného nepozostáva výlučne z peňažných prostriedkov na účtoch v bankách, ale i nehnuteľností a hnutel'ných vecí. Tieto formy majetku môže žalovaný využiť na získanie peňažných prostriedkov na zaplatenie súdneho poplatku.

Aj proti tomuto uzneseniu podal žalovaný odvolanie s návrhom, aby odvolací súd toto rozhodnutie zmenil tak, že prizná žalovanému oslobodenie od súdnych poplatkov. Má za to, že zákonodarca pri zavedení pojmu „pomery účastníka“ mal na mysli predovšetkým

majetkové pomery žiadateľa, majúce základ v okolnostiach, ktoré nie sú len dočasnej prechodnej povahy, a preto odôvodňujú záver, že poplatník si nemôže riadne splniť poplatkovú povinnosť alebo jej splnenie od neho nemožno spravodlivo požadovať. Je toho názoru, že u neho ide o kumuláciu oboch vyššie uvedených okolností. Likvidita majetku žalovaného je takmer nulová, úverová angažovanosť neúnosná a hnuiteľný, najmä však nehnuteľný majetok, je založený na zabezpečenie záväzkov veriteľom žalovaného, predovšetkým bankám. Žalovaný sa nie vlastným zavinením nachádza v situácii, kedy nie je schopný splniť poplatkovú povinnosť a je toho názoru, že jej splnenie od neho nemožno spravodlivo požadovať.

Odvolací súd po prejednaní týchto odvolaní podľa § 214 ods. 2 O. s. p. dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je čiastočne opodstatnené.

Ustanovenie § 138 ods. 1 O. s. p. oprávňuje súd na návrh účastníka priznať mu celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov. Predpokladom pre takéto rozhodnutie je skutočnosť, že to pomery účastníka odôvodňujú, a že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie, alebo bránenie práva. Pri rozhodovaní o oslobodení od súdneho poplatku súd prihliada nielen k majetkovým pomerom žiadateľa, ale tiež k výške súdneho poplatku, k povahe uplatneného nároku a pod. Zákon stanovuje rovnaké kritériá pre všetkých účastníkov bez rozlišovania, či ide o fyzickú, alebo právnickú osobu a podnikateľa, alebo nepodnikateľa. Zamietnutie návrhu obchodnej spoločnosti s odôvodnením, že by sa tým prenášalo podnikateľské riziko na štát, nemá oporu v zákone. Pri priznaní oslobodenia fyzickej osobe sú rozhodujúce najmä jeho majetkové pomery, pričom súd neskúma, či si prípadne svoju situáciu nezavinil sám a priznanie oslobodenia by sa rovnako mohlo považovať za nespravodlivé zvýhodnenie oproti inému účastníkovi. Odvolací súd z predložených listinných dôkazov o majetkových pomeroch žalovaného dospel k záveru, že nie je spravodlivé požadovať od neho zaplatenie celého súdneho poplatku za odvolanie, a preto napadnuté uznesenie podľa § 220 O. s. p. zmenil tak, že priznal žalovanému oslobodenie od súdneho poplatku za odvolanie vo výške jednej polovice. Z uvedeného dôvodu preto zrušil uznesenie, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie vo výške 1 mil. Sk s tým, aby krajský súd vydal nové rozhodnutie v súlade s priznaným čiastočným oslobodením.

V odvolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. právo na náhradu trov odvolacieho konania, tieto si však v zákonnej lehote nevyčíslil, preto mu neboli priznané.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 30. júla 2009

**JUDr. Zuzana Ď u r i š o v á, v. r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia: M.